

AKADEMIK PETAR STRČIĆ (1936. – 2019.)

In memoriam

Pisati posthumno o akademiku Petru Strčiću jednako je teško kao što je bilo lako uz njegovu pomoć stasati i raditi. Bio je topla osoba, spreman svakome pomoći, saslušati ga, savjetovati, pa i nasmijati. Cijenili smo i njegovu pravednost, poštenje te razumijevanje koje je imao i za dobre i za loše postupanje drugih nalazeći za to ljudsko opravdanje. Uspomena na našega akademika vrlo je živa dok on spokojno počiva u svojem voljenom Krasu na otoku Krku/Boduliji.

Petar Strčić rođen je u Krasu u Općini Dobrinj na otoku Krku 24. kolovoza 1936. u obitelji Milice rođ. Gržetić i Antona. Mlada se obitelj 1937. seli u Sušak. Sve do 1980. P. Strčić živi u Rijeci, da bi se navedene godine zbog posla preselio u Zagreb. Preminuo je u Rijeci 23. lipnja 2019. Bio je u braku s Mirjanom (1937. – 2018.), umirovljenom redovitom profesoricom i znanstvenom savjetnicom Pedagoškoga, pa Filozofskog fakulteta u Rijeci. Njihova kći Snježana Marija Marčec (1963. – 2001.) bila je stručna suradnica u Institutu za hrvatski jezik i jezikoslovlje u Zagrebu.

Nižu gimnaziju / sedmogodišnju osnovnu školu s malom maturom polazio je u Sušaku (1942. – 1946.), a višu, Sušačku gimnaziju s velikom maturom (1946. – 1954.) te dio Muzičke škole u Rijeci. Diplomirao je povijest (1961.) i doktorirao (1991.) na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Kao apsolvent započeo je studij prava te je neko vrijeme studirao na Pravnome fakultetu u Zagrebu, a potom u Rijeci.

Redovna služba trajala mu je četrdeset i pet godina, 1959. – 2005. (s prekidom zbog odsluženja vojnoga roka u Bileći i Postojni, 1961. – 1962.). U razdoblju 1959. – 1960. bio je nastavnik Osnovne škole Vrbnik, a zatim 1961. Osnovne škole Čavle. Potom se kao asistent i znanstveni asistent zapošljava u Sjeverojadranskome institutu JAZU u Rijeci (1961. – 1978.) te kao stručni savjetnik Centra za radnički pokret i NOR-a u Rijeci (1978. – 1980.), pa radi kao direktor Arhiva Hrvatske (1980. – 1990.) i upravitelj Arhiva HAZU u Zagrebu (1991. – 2005.). Stekao je zvanja: asistent (1961.), znanstveni asistent (1970. – 1978.) te stručni (1978.), arhivski (1987.) i znanstveni savjetnik (1991., pa 1996. izbor u trajno zvanje).

Član suradnik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti postao je 1992., a redoviti član 2000. godine. Bio je arhivski pomoćnik Arhiva JAZU i Arhiva Hrvatske u Zagrebu te Historijskog (danas Državnog) arhiva u Rijeci (1954. – 1959.), voditelj i knjižničar Biblioteke „Vitezić” u Vrbniku (1959. – 1960.) i knjižnice Sjeverojadranskoga instituta Rijeka te tajnik toga instituta (60-ih i 70-ih godina 20. stoljeća).

Bio je profesor ili predavač na (višoj) Pedagoškoj akademiji u Rijeci, na Pedagoškom fakultetu u Rijeci i Puli, na Filozofskom fakultetu u Puli i Zagrebu, kratko i na Ekonomskom fakultetu u Rijeci i Zagrebu, na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu, a zatim na Filozofskome fakultetu i na Visokoj učiteljskoj školi (danas Učiteljskome fakultetu) u Rijeci. Uz to, predavao je na Fakultetu za turistički i hotelijerski menadžment u Iki/Opatiji. Bio je osnivač i prvi pročelnik Odsjeka za povijest Pedagoške akademije Rijeka (60-ih godina) i Filozofskog fakulteta u Rijeci (1998. – 2004.) te mentor, predsjednik ili član komisija za obranu diplomskih, magistarskih i doktorskih radnji. U više je navrata bio ocjenitelj novih doktorskih studija u Hrvatskoj i Sloveniji. Do smrti je bio voditelj Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU u Rijeci s Područnom jedinicom u Puli.

Od 1954. bavio se pomoćnim povijesnim, a od 1959. i povijesnim znanostima. Razvijao se najprije pod mentorstvom akademika M. Mirkovića i prof. dr. sc. J. Matasovića, pa prof. dr. sc. J. Šidaka, V. Štefanića, B. Zmajića, dr. sc. D. Klena, dr. sc. M. Zjačića i akademika D. Šepića. Prvi je školovani profesionalni povjesničar-znanstvenik u Zapadnoj Hrvatskoj (od 1961.) i aktivan sudionik utemeljivanja hrvatske znanstvene historiografije Istre, Rijeke i dijela Kvarnerskoga primorja. Predmet njegova znanstvenog interesa bili su povijest Zapadne Hrvatske (Istra, Kvarnersko primorje, Gorski kotar) u XIX. i XX. stoljeću, pomoćne povijesne znanosti te rodni otok Krk u svim periodima. Doktorat na Filozofskome fakultetu u Zagrebu stekao je (1991.) iz područja društveno-humanističkih znanosti, polje povijesnih znanosti, temom: *Hrvatski pokret u Istri i na Kvarnerskim otocima od 40-ih do 80-ih godina 19. stoljeća*.

Istraživao je neposredno u svim državnim arhivima SFR Jugoslavije (Beograd) i u njezinim socijalističkim republikama i autonomnim pokrajinama, u nizu regionalnih arhiva te u svim drugim arhivima u Hrvatskoj i Sloveniji, kao i u nizu drugih arhivskih spremišta (bibliotečni, crkveni, fakultetski, institutski, muzejski itd.). Zatim je istraživao i u Austriji, Italiji i Mađarskoj. Posredna istraživanja: Bugarska, Češka, Danska, Francuska, Njemačka, Poljska, SAD, Slovačka, SSSR, Španjolska, Švedska i Velika Britanija.

Autor je niza objavljenih sinteza, monografija, rasprava, biografija, enciklopedijskih jedinica, bibliografija itd. iz povijesti te iz političke, kulturne, gospodarske,

pravne, prosvjetne, crkvene, vojne i druge povijesti, iz pomoćnih povijesnih znanosti (arhivistika, heraldika, genealogija, institucije, kronologija, onomasiologija itd.), iz historiografije, nastave povijesti, narodnoga života i običaja itd.

Znanstveni rad P. Strčića možemo grupirati u jedanaest cjelina:

1. Srednjovjekovna povijest

U više radova obradio je srednjovjekovne teme iz političke, gospodarske, crkvene i druge povijesti, pa je tako naprimjer u autorskim ili koautorskim knjigama i člancima pisao o povijesti Raba i Krka (npr. u doba nastanka Bašćanske ploče). U znatnoj mjeri osvrnuo se i na obitelj Frankopana, njihovo podrijetlo, genealogiju, svećenike i heraldičke simbole, na njihovo istrebljenje i slom u Hrvatskoj, na život i djelo pojedinih knezova itd. Tu su i gospodarska pitanja u statutima na istočnoj obali Jadrana, razvoj Katoličke crkve i kršćanstva općenito u Zapadnoj Hrvatskoj u navedenom razdoblju. Nadalje, pisao je o pristupu primjerice V. Klaića srednjovjekovnoj povijesti, i to na njegovu primjeru odnosa prema knezovima Krčkima/Frankopanima. Pisao je i o drugim zbivanjima i ličnostima u srednjem vijeku kada se bavio povjesničarima poput I. Črnčića, A. Matanića, L. Margetića, D. Klena itd. I u drugim knjigama raspravljao je o srednjovjekovnoj povijesti, primjerice u tri knjige o benediktinskoj, pa franjevačkom otoku Košljunu.

2. Povijest kršćanstva

U nizu svojih radova dao je i opsežnije priloge o počecima, razvoju i današnjemu stanju kršćanstva u Zapadnoj Hrvatskoj. Tako je prvi ponudio sveobuhvatnu sintezu Riječke nadbiskupije/metropolije i uvid u život i djelo niza svećenika iz vrbničke obitelji Bozanić, koja je dala i krčkoga biskupa Bartola i sadašnjega kardinala i zagrebačkoga nadbiskupa/metropolita mons. Josipa Bozanića. Riječ je i o glagoljaškoj baštini, čiji je temelj u staroslavenskoj, odnosno starohrvatskoj Službi Božjoj, koja je od svoje pojave uporište imala i do danas je sačuvana samo na području Primorsko-goranske županije. Samostalno ili kao koautor dao je detaljniji znanstveni uvid i u život i djelo pojedinih svećenika, primjerice biskupa porečko-puljskoga i tršćansko-koparskoga J. Dobrile, krčkih biskupa A. Mahnića, J. Srebrnića i J. Bozanića, kanonika I. Črnčića, svećenika-pjesnika i preporoditelja M. Bastiana, kanonika i povjesničara M. Bolonića itd. U svojim radovima pisao je i o pojedinim sakralnim objektima te o samostanima.

3. Hrvatski narodni preporod u Istri i na Kvarnerskim otocima

Iz ove tematike P. Strčić je i doktorirao braneći tezu o prvome razdoblju, od 40-ih do 80-ih godina XIX. stoljeća, nastavljajući s istraživanjima i tiskanjem rezultata za razdoblje do 1918. godine. U objavljenim knjigama i brojnim raspravama dao je podrobnu analizu i cjelovit, ali i pojedinačni pogled na neke ličnosti i zbivanja, pa je tako dao i objavio novu enciklopedijsku sintezu o Istri u tome razdoblju. Prvi je znanstveno podrobnije obradio početke preporoda utvrdivši da su se pojavili istodobno s onima u matici-zemlji te njegovo razrastanje i stizanje do razine na kojoj su izjednačene pozicije s tankom, ali vladajućom talijanaško-talijanskom strukturom. Njegova sinteza uvrštena je i u kapitalnu koautorsku knjigu J. Šidaka o ilirskome pokretu i hrvatskom narodnom preporodu. Nadalje, dao je uvid u razvoj institucija, primjerice u knjigama o prvoj hrvatskoj čitaonici na otoku Krku te o prvome masovnome istupu politiziranoga pučanstva – „taboru” u Kastavštini, zatim o djelovanju u Istarskome saboru i bečkome parlamentu, o prvim hrvatskim glasilima – kalendaru Istran i novinama Naša sloga, o važnim događanjima revolucionarne 1848./1849. godine, o pokretima: narodnjaštvu (Strossmayerovu) i pravaštvu (Starčevićevu) itd. Osobitu je pažnju posvetio pojedincima o kojima je objavio niz rasprava, članaka i enciklopedijskih jedinica, napose o već spomenutom D. Viteziću i M. Laginji, pa o J. Dobrili, M. Bastianu, M. Mandiću, V. Spinčiću itd.

Iako je o iredentizmu mnogo pisano i na talijanskoj, i na hrvatskoj, i na slovenskoj strani, P. Strčić prvi se vratio na arhivsko gradivo zaključivši kako nisu u pitanju talijanski već talijanaško-talijanski protivnici, i to u okviru tanke, ali gospodarski, a time i politički, apsolutno premoćne vladajuće strukture. Uz ostalo, prvi je izvan talijanskoga jezičnoga područja obradio život i djelo prvaka cijeloga pokreta od 40-ih do 80-ih godina dr. F. Vidulichu, a obradio je i djelo iredentističkog ideologa C. Combija.

4. Historiografija

Dio opsežnoga znanstvenog opusa posvetio je i kritičkim osvrtima na hrvatsku i stranu historiografsku produkciju o Zapadnoj Hrvatskoj te o pojedincima. Radilo se o talijansko-iredentističkim, a u novije doba i o velikoslovenskim manipulacijama sadržajima o povijesti riječkoga područja. Osim toga, objavio je i opsežnije radove o životu i djelu niza naših povjesničara ili onih koji su dali priloge s povijesnim sadržajima, npr. F. Račkoga, T. Smičiklasu, V. Klaića, B. Stullija, B. Zmaića, D. Šepića, D. Klena, M. Bolonića, V. Tadejevića, L. Margetića i dr.

5. Ličnosti

Veliki dio znanstvene aktivnosti P. Strčića vezan je uz važne i znamenite ličnosti, a o nekima od njih pisao je prvi. Među njima su primjerice članovi obitelji Frankopan, a zasebno Bernardin (demistificirajući njegovu tobožnju ulogu u Krbavskoj bitki). Tu su i A. Antončić, I. Barbalić, M. Baštian, M. Bertoša, I. Beuc, F. Biljan, M. Bolonić, H. Bošković, J. Božanić, V. Bratulić, J. Broz Tito, I. Brozina Slovan, H. Buršić, A. Ciliga, C. Combi, E. Čalić, I. Črnčić, Z. Črnja, J. Dobrila, E. Fermedžin, I. Jelenović, A. Karabaić, V. Klaić, D. Klen, M. Laginja, M. Magašić, B. Magovac, A. Mahnić, A., D., M. i O. Mandić, L. Margetić, B. Milanović, M. Mirković/Balota, V. Nazor, K. Ohridski, F. Petris/Patricius, A. i F. Rački, H. Sirotković, T. Smičiklas, V. Spinčić, J. Srebrnić, P. Stanković/Stancovick/Stancowik, J. J. Strossmayer, B. Stulli, D. Sučić, F. Supilo, D. Šepić, N. Španjol, M. Šufflay, V. Tadejević, M. i D. Trinajstić, F. Tuđman, B. Vidas, F. Vidulich, D. Vitezić, A. Vivante, B. Volarić, B. Zmajić i dr.

6. Povijest Kvarnerskih otoka, zasebno otoka Krka

P. Strčić prvi je dao opsežnu sintezu povijesti jadranskih otoka općenito, nekih i zasebno, pa je tako dao i prvu sustavnu sintezu povijesti Krka i Košljuna. O rodnome otoku Krku objavio je više knjižnih izdanja, sa sadržajima znanstvene i stručne naravi, te mnogo članaka. Tako primjerice upozoravamo na koautorsku knjigu o glagoljskome statutu o. Krka iz 1388. godine, na knjigu o prvoj hrvatskoj čitaonici na Kvarnerskim otocima, u Vrbniku (1871. i dalje), na ljetopis/kroniku osnovne škole sjeveroistočnoga, dobrinjskog dijela toga otoka (XIX. – XX. stoljeće), na koautorske knjige o biskupu A. Mahniću, voditelju Svetojeronimskoga zavoda u Rimu, kanoniku I. Črnčiću i o Krčkome mostu. Tu su i dvije knjige o talijanskoj okupaciji Krka 1918. – 1919. godine. Prvi je znanstveno obradio i u prvi plan istaknuo dr. D. Vitezića kao jednoga od vođa hrvatskoga narodnog preporoda Istre i Kvarnerskih otoka. Uz to, prvi je dao i opsežne studije o životu i djelu krčkoga biskupa dr. J. Srebrnića. Među prvim je pisao o krčkome školstvu, a pozornost je pridavao i narodnome životu i običajima, Staroslavenskoj akademiji, povijesti crkve uopće, radničkome pokretu, pitanjima turizma, razdoblju talijansko-fašističke i nacističko-njemačke okupacije itd.

7. Povijest Rijeke

Područje današnje Rijeke stoljećima je bilo svojina uglavnom stranih moćnika, te su tek 40-ih godina XX. stoljeća obje obale Rječine – tadašnja Rijeka i u XIX. stoljeću nastali Sušak, u koji je inkorporiran grad Trsat i više okolnih naselja –

udružene u današnju Rijeku. O svemu tome govori i prva hrvatska sinteza *Povijest Rijeke*, koju je inicirao P. Strčić, bio joj odgovorni urednik, a dijelom autor. Objavio je i dva izdanja povijesti prve riječke (danas sušačke) gimnazije, prvu znanstvenu sintezu povijesti riječkoga Sveučilišta, a tu su i brojne rasprave i članci, primjerice o riječkome stanovništvu (do XVIII. stoljeća), o gradu XVII. – XX. stoljeća, o prvo-me razdoblju zaposjedanja Kraljevine Italije, o borbama za Rijeku u II. svjetskome ratu itd. Tadašnja Rijeka obrađivana je uglavnom s talijansko-iredentističkoga stajališta, pa su i prilozi P. Strčića imali znanstveno-pionirsku ulogu u suzbijanju tih stajališta na međunarodnome planu (a aktualni su i danas).

8. Istra, Gorski kotar i Kvarnersko primorje 1918. – 1941

U *Povijesti Rijeke* i u jednoj knjizi građe o sudskim procesima te u brojnim raspravama i člancima prvi je dao uvid u niz tema, od nacionalnoga i političkoga do gospodarskoga i prosvjetnog sadržaja. Granica na Rječini pogubno je utjecala na razvoj tadašnje Rijeke, a Sušak je izrastao, ali ne toliko koliko se moglo očekivati, pa u povezanosti sudbine tih gradova treba promatrati i Zapadnu Hrvatsku u međuraću. P. Strčić istražuje i fašistički pritisak i antifašistički otpor, osobito u obliku radničkoga pokreta i djelovanja članova KPJ, odnosno KPH. Podrobnije je pisao o odnosu Tita i Kvarnerskoga primorja te o Titovu boravku na Krku. Prvi je dao i detaljniji uvid u život i djelo dr. A. Cilige, jednoga od vodećih jugoslavenskih komunista, koji međutim u tome razdoblju napušta antifašističko opredjeljenje. Pisao je primjerice i o sudjelovanju navedenog područja u španjolskome otporu fašizmu.

9. Zapadna Hrvatska u II. svjetskom ratu

Obrađujući ovu tematiku, P. Strčić isticao je kako je u nas dugo bila zanemarena činjenica da su tadašnja Rijeka, Istra i Kvarnerski otoci prva hrvatska područja koja su bila silom uvučena u vrtlog II. svjetskoga rata, i to još mnogo ranije no što se rat prelio preko državne granice između Kr. Italije i Kr. Jugoslavije preko Rječine. Zato su navedeni krajevi i dali prve ljudske žrtve. O tome je pitanju P. Strčić objavio više knjiga i znatan broj rasprava i članaka, od kojih dio u koautorstvu s dr. A. Gironom. Riječ je o NOB-u, o oba okupatora, NDH, ulozi J. Broza Tita i oslobođenju. Dao je više nacрта sinteza, pa radova o sjedinjenju Istre s maticom zemljom 1943., o odnosu ZAVNOH-a i NDH prema ovim krajevima, o kulturi i prosvjeti, razvoju vlasti NOP-a, o završnim borbama za oslobođenje 1945. godine itd. U tim radnjama redovito donosi i polemičke sadržaje nastojeći i druge istraživače usmjeriti ponajprije prema vrelima.

10. Pomoćne povijesne znanosti

Kao glavne inicijatore svojega bavljenja navedenom tematikom P. Strčić isticao je dr. J. Matasovića i B. Zmajića. Taj ga je dvojac u prvome redu usmjerio prema arhivskome području te prema arheografiji, odnosno egdotici. Tako je objavio niz knjiga i članaka temeljenih isključivo na arhivskome gradivu, pa je na taj način suzbio manipuliranje o nizu povijesnih tema Zapadne Hrvatske, posebice s iredentističko-talijanske strane, ali i o stvaranju mitova o ovdašnjim pokretima i ličnostima. U tom smislu govore njegova djela o rukopisnoj ostavštini V. Spinčića, o razvoju arhivske službe u ovim krajevima, zatim objavljeno gradivo primjerice o Državi SHS, NOO-ima, NDH, Riječkoj bitki, a tu su i izvještaji M. Baltića, M. Belinića i O. Mandića iz NOB-a itd. P. Strčić prvi je dao primjerice kronološku povijest Istre, onomasiološke tekstove o pohrvaćivanju prezimena filozofa F. Petrisa/Patriciusa, heraldičke priloge o dobrinjskom i frankopanskom grbu, toponomastičke priloge o Rosopasnu itd. Pri tome je uvijek isticao potrebu korištenja arhivskoga gradiva u povijesnim i srodnim znanostima.

11. Znanstvena kritika i polemika

P. Strčić u više je navrata isticao: „U Hrvatskoj nije bilo, a i danas gotovo nema znanstvene kritike i polemike, jer se one, uglavnom, svode na osobni obračun kritičara i polemičara, dok se suština zanemaruje.” Stoga je on sam bio uporan u kritici i polemici, pa je objavio nekoliko stotina takvih priloga u znanstvenim zbornicima i časopisima, ali i u novinama i tjednicima. Neki su od njih opsežniji i popraćeni znanstvenim aparatom. Tako je kritički govorio i o odnosu prema NOB-u, prema nacionalnom pitanju, negativno je primjerice prvi ocijenio *Istoriju Jugoslavije* temeljeći svoju kritiku na primjeru Kvarnerskih otoka i Istre, i „nevjerojatnome” odnosu političara i književnika D. Ćosića prema hrvatskoj obali itd. Kritike i polemike P. Strčića znale su izazvati i žestoko suprotstavljanje, pa i političko (npr. V. Dedijer, J. Blažević, M. Ekmečić itd.).

Prvi članak P. Strčić objavio je 1961. godine, a do danas je objavljivao u više desetaka domaćih i stranih edicija. Autor je ili koautor sedamdeset i tri knjige. Na hrvatskom i stranim jezicima objavio je više stotina znanstvenih i još nekoliko stotina stručnih radova te više tisuća članaka iz područja popularizacije znanosti i struke. Tiskano mu je i niz enciklopedijskih jedinica te više stotina članaka iz područja kritike i polemike. Ima i mnogo intervjua.

Bio je nositelj više projekata, primjerice projekta *Prilozi za povijest Zapadne Hrvatske (Istra, Kvarnersko primorje, Gorski kotar)* i *Povijest Zapadne Hrvatske (Istra,*

Kvarnersko primorje, Gorski kotar, Lika) Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU u Rijeci, s Područnom jedinicom u Puli, kao i dvaju bilateralnih hrvatsko-slovenskih znanstvenih projekata: *Povijest demografskih i etničkih pitanja u Istri i Kvarneru i Zajednička prošlost za zajedničku budućnost* u okviru znanstveno-tehnološke suradnje između republika Hrvatske i Slovenije. Projektni partner Akademijina Zavoda u Rijeci bio je Znanstvenoistraživački centar Primorskog sveučilišta (*Znanstveno-raziskovalno središče Univerze na Primorskem*) iz Kopra. Bio je suradnik na projektu *Povijest Istre Sjeverojadranskog instituta HAZU, Rijeka* (70-e godine), *Radnički pokret Kvarnerskog primorja* Centra za historiju radničkog pokreta i NOR-a, Rijeka (70-e godine), *Hrvatska književnost Istre u 19. i na početku 20. stoljeća* Pedagoškog fakulteta u Rijeci (90-e godine), *Hrvatske zemlje u doba građanske modernizacije 1848-1918* Instituta/Zavoda za hrvatsku povijest Filozofskoga fakulteta u Zagrebu (70 – 90-e godine), međunarodnoga hrvatsko-slovenskog znanstvenoistraživačkog projekta *Sjeverni Jadran u komparativnoj perspektivi: Rijeka, Kopar i Trst od 1867. do 1941.* u suradnji sa Znanstvenoistraživačkim centrom Primorskog sveučilišta iz Kopra (voditeljica hrvatskoga dijela projekta bila je M. Polić) te na projektu *Na marginama Velikoga rata: kulturne i prosvjetne prilike u Rijeci, Puli, Ljubljani i Gorici 1914.-1918.* Zavoda HAZU u Rijeci i Znanstveno-istraživačkog centra Slovenske akademije znanosti i umjetnosti (*Znanstvenoraziskovalni center SAZU*) iz Ljubljane (voditelj hrvatskoga djela projekta bio je M. Radošević).

Bio je urednik više periodičnih znanstvenih i stručnih edicija primjerice, zbornika *Arhivski vjesnik* te Posebnih izdanja, nizova *Konferencije Kr. Hrvatske, Slavonije i Dalmacije* i *Znanstveno-informativna pomagala* Arhiva Hrvatske, Zagreb (1980. – 1990.), *Pazinski memorijal* Katedre Čakavskoga sabora, Pazin (1970. – 1989.), *Praputnjaka* (2 knj.) i *Kalendara Franina i Jurina* MH Rijeka (1969., 1970.) te odgovorni urednik *Povijesti Rijeke* (1988., 1989.). Bio je član uredništva časopisa *Starine HAZU, Historijskog zbornika, Zagreb, Jadranskog zbornika, Pula – Rijeka, Problemi sjevernog Jadrana, Zagreb – Rijeka, Zbornika društva za povjesnicu Klana, Klana, Male knjižnice* Povijesnog društva o. Krka, časopisa *Dometi* (za povijest, Rijeka), zbornikā KP Rijeka 1921.-24., *Sveučilište u Rijeci. Monografija, Zbornika Ivan Matetić Ronjgov, uredničkoga savjeta Istarske enciklopedije i Fokusa*, niza *Istra kroz stoljeća* i časopisa *Istra* (Pula), *Krčkih novina* itd. Uredio je zbornike: *Bašćanska ploča* (3 knj.), o J. Dobrili, A. Mataniću, L. Margetiću, Baški (2 knj.), *Narodni život i običaji o. Krka* (3 knj.), *Pazin, Radnički pokret i NOP općine Labin* itd. Priredio je za objavljivanje djela M. Laginje (2 knj.), V. Klaića, A. Vivantea, H. Boškovića, M. Bertoše, D. Klena, A. Mohorovičića, I. Očaka, D. Šepića (3 knj.), B. Zmaića i

dr. te pojedine brojeve *Jadranskoga zbornika*, *Historije*, *Kamova*, *Krčkoga zbornika* i *Posebni izdanja* Povijesnog društva o. Krka (od 1970. do smrti), časopisa *Rijeka* (od 1994. do smrti) i nizova *Novija istraživanja prošlosti Rijeke i riječkog područja te Biobibliografije* Povijesnoga društva Rijeka.

U novinama *Glas Istre*, *Pula*, *Novi list*, *Rijeka*, *Vjesnik* i *Večernji list*, u tjedniku *Danas* (Zagreb) itd. objavio je niz serijala. Imao je i više godina stalne dnevne (*Ogledalo prošlosti*, *Novi list*) ili tjedne kolumne. U tim i drugim glasilima tiskao je više tisuća drugih članaka. Na Radio-Rijeci imao je više godina dnevne (*Naša povijesna radio čitanka*), a na Radio i TV Zagrebu tjedne emisije te je u njima i drugim emisijama obznanio rezultate brojnih svojih istraživanja.

Bio je predsjednik Arhivskog društva Zapadne Hrvatske (Pazin – Rijeka, 1979. – 1981.), Saveza arhivskih društava SFRJ (Beograd, 1990. – 1991.), Saveza povijesnih društava SRH i RH (Zagreb, 1988. – 1999.), Čakavskoga sabora (Pula, 1991. – 1998.), Hrvatskoga rodoslovnoga društva „Pavao Ritter Vitezović“, Zagreb, Savjeta (stalnoga) znanstveno-stručnog skupa *Pazinski memorijal* (Pazin, 1970. – 1991.), Savjeta Hrvatskog kulturnog doma i Odbora za kulturu Općinskog sindikata Rijeka itd. Bio je potpredsjednik Saveza povijesnih društava SRH, Čakavskoga sabora, Povijesnog društva Rijeka. Obavljao je i druge poslove u okviru društava i udruga, pa je tako bio prvi tajnik i blagajnik Hrvatskoga nacionalnog povijesnog odbora Zagreb (1992. – 1993.), zatim tajnik Ogranka Matice hrvatske u Rijeci, Povijesnog društva Rijeka (1967. – 1970.) i Povijesnog društva o. Krka. Isto je tako bio član komisija za formiranje muzejskih zbirki u Baški, Dobrinju, Kastvu, Labinu, Pazinu, Poreču, Puli i na Košljunu.

Bio je član Glavnoga odbora Hrvatskoga radiše, savjeta Historijskog arhiva, Muzeja narodne revolucije, Naučne biblioteke (danas Sveučilišne knjižnice), Pomorskoga i povijesnog muzeja Hrvatskoga primorja, Sjeverojadranskog instituta HAZU, Centra za historiju radničkog pokreta i NOB i Izdavačkog centra Rijeka, Istarske književne kolonije *Libar od grozda* i Istarske naklade Pula, Katedre Čakavskog sabora Pazin itd.

Uz to, bio je predsjednik Delegacije (stalne) SFRJ (Beograd) i SRH za vraćanje kulturne baštine iz Italije, komisije SRH za vraćanje i za raspodjelu vraćene kulturne baštine iz Austrije (Zagreb), kolegija arhivskih direktora SRH (Zagreb, 1980. – 1989.) i Savjeta za koordinaciju rada arhiva u SFRJ (Beograd, 1987. – 1990.), Stručnoga savjeta Arhiva Hrvatske (Zagreb, 80-ih godina), Mjesne zajednice Krimeja, povjerenstva za izradu novoga grba i zastave Grada Rijeke itd. Zamjenjivao je predsjednika Arhivskoga savjeta SRH (Zagreb), a bio je i zamjenik voditelja Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta RH za izradu kataloga znanja povijesti

u osnovnoj školi Zagreb. Uz to, bio je član državne komisije i skupine eksperata za državnu granicu Hrvatska – Slovenija (Zagreb), Matičnoga odbora za polja povijesti, povijesti umjetnosti, znanosti o umjetnosti, arheologije, etnologije i antropologije, komisije za izradu grba Primorsko-goranske županije (Rijeka) itd.

Do smrti je bio predsjednik Odbora za povijest Razreda za društvene znanosti HAZU, Zagreb, te Povijesnoga društva Rijeka, Savjeta časopisa *Novi Kamov* i *Jadranska bibliografija*, Rijeka, te član Predsjedništva Povijesnoga društva o. Krka.

Bio je organizator ili suorganizator te voditelj ili tajnik nekoliko stotina znanstvenih i stručnih skupova u zemlji i inozemstvu, primjerice više kongresa arhivista SFRJ i povjesničara RH, *Dana J. Šidaka* te *Dana F. Račkoga* (Rijeka, Fužine) i *Dana M. Laginje* (Klana, od 1994.), kao i simpozija, primjerice HAZU i njezinih instituta/zavoda, Matice hrvatske i njezinih ogranka, *Čakavskoga sabora* i njegovih katedri, Arhiva Hrvatske i više državnih arhiva, Instituta za radnički pokret Hrvatske (danas Hrvatski institut za povijest), fakulteta, društava arhivista, povjesničara itd.

Osnivač je ili suosnivač više odsjeka, društava i glasila, primjerice Odsjeka za Informacijske znanosti na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, Odsjeka za povijest na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Rijeci i Puli te na višoj Pedagoškoj akademiji, kao i odsjeka Organizacija kulturnih aktivnosti na Pedagoškom fakultetu u Rijeci. Nadalje, Centra za povijesna istraživanja (*Centro di ricerche storiche*) u Rovinju sa zbornicima *Atti* i *Quaderni*, Instituta (danas Zavoda) za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu s edicijom *Radovi* i dr. izdanjima, Izdavačkoga centra Rijeka s *Dometima* i više dr. izdanja i nizova, zatim Istarske naklade Pula i Centra za radnički pokret i NOR u Rijeci s glasilima i izdanjima. Tu su muzeji i zbirke: Baška, Dobrinj, Grobnik, Kastav, Labin, Košljun, Pula, Punat, Rijeka, Senj itd., društva s glasilima: Čakavski sabor s nizom *Istra kroz stoljeća* te njegove katedre Buzet s *Buzetskim zbornikom*, Grobnik s *Grobničkim zbornikom*, Klana sa *Zbornikom*, Cres – Lošinj s *Otočkim ljetopisom*, Opatija s *Liburnijskim temama*, Pazin s *Pazinskim memorijalom*, Ronjgi sa *Zbornikom Ivan Matetić Ronjgov* i posebnim izdanjima te katedre u Rabu, u Mošćenicama, Novom Vinodolskom, Otočcu i Zagrebu, Povijesno društvo o. Krka s *Krčkim zbornikom*, *Posebnim izdanjima* i *Malom knjižnicom*, Hrvatsko rodoslovno društvo *Pavao Ritter Vitezović* s *Glasilom*. Ostala glasila: časopis *Rijeka*, niz *Novija istraživanja prošlosti Rijeke i riječkog područja* i *Biobibliografije* Povijesnoga društva Rijeka; posebna izdanja *Historijskoga* (danas Državnoga arhiva Rijeka); *Senjski zbornik* Muzejskoga društva i Gradskoga muzeja, Senj; *Vinodolski zbornik*; *Vjesnik Istarskoga* (danas Državnog) arhiva u Pazinu; *Zbornik Kastavštine* te manifestacije *Ljetne igre otoka Krka*.

Povrh toga obnovitelj je ili sudionik u obnovi kulturnih spomenika itd. Obnovio je kapelu Marije Snježne u Krasu (o. Krk). Sudionik je u obnavljanju, restauraciji, sanaciji itd.: rodne kuće biskupa J. Dobrile u Ježenju, crkava, kapela i objekata franjevačkoga samostana na o. Košljunu, dvoraca Slavetić i Januševac, kaštela Grobnik, Krk, Pazin, (ostatci) Hreljin, Klana itd., župne crkve sv. Antuna Padovanskoga u Krasu (o. Krk), zgrada Centra za povijesna istraživanja (*Centro di ricerche storiche*), Rovinj, Nacionalne i sveučilišne knjižnice i Arhiva Hrvatske (danas Hrvatski državni arhiv) u Zagrebu, Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU i Povijesnog (Državnog) arhiva u Rijeci te podizanja novih građevina, npr. Nacionalne i sveučilišne knjižnice, Zagreb, Spomen-doma sjedinjenja u Pazinu, Muzeja narodne revolucije, sada Muzeja grada Rijeke, itd.

Njegovo znanstveno djelovanje imalo je i brojne pozitivne odjeke: u znanstvenim i stručnim zbornicima i časopisima te u novinama njegovo su djelo pozitivno ocjenjivali, primjerice akademik, počasni doktor i profesor emeritus L. Margetić, akademici H. Sirotković, D. Šepić i M. Šicel, profesori emeritusi M. Gross i A. Matanić, sveučilišni profesori M. Bertoša, M. Čop, Z. Gudelj-Velaga, M. Kolar, M. Maticka, M. Stojević, J. Šidak, književnici Z. Črnja i G. Scotti, povjesničari dr. sc. R. F. Barbalić, dr. sc. B. Janjatović, mr. sc. R. Kovačić-Kolarević, mr. sc. Ž. Krušelj, dr. sc. M. Manin, dr. sc. B. Marušić, dr. sc. M. Mikolić, mr. sc. D. Munić, dr. sc. V. Munić, dr. sc. Đ. Rošić, dr. sc. M. Sobolevski, dr. sc. N. Šetić itd.. Negativnih odjeka ima malo, i to iz pera političara i publicista J. Blaževića, akademika i političara V. Dedižera, prof. dr. sc. M. Ekmečića, književnika i političara D. Ćosića itd.

Primio je više nagrada i priznanja. Među njima Orden rada sa srebrnim vijencem SFRJ, odlikovanje Red Danice hrvatske s likom Ruđera Boškovića za osobite zasluge za znanost, koje dodjeljuje predsjednik Republike Hrvatske, te dvije nagrade za životno djelo: Primorsko-goranske županije i Grada Rijeke. Proglašen je počasnim građaninom Grada Kastva te općina Čavle, Dobrinj, Fužine i Klana. Bio je počasni predsjednik Kulturnoga društva *Sv. Jurja* Kras, Čakavskoga sabora i odbora Festivala folklora o. Krka. U više je navrata primio nagrade Grada Rijeke: za autorsku knjigu 1977. i tri za koautorske (1979., 1989., 1995.). Primio je i više nagrada na otoku Krku, priznanja Čakavskoga sabora, Grada Pazina, Centra za povijesna istraživanja (*Centro di ricerche storiche*) u Rovinja, Zavoda za baranjsku povjesnicu Beli Manastir itd.

Akademiku P. Strčiću posvećeno je i nekoliko izdanja: u drugome i trećem svesku časopisa *Rijeka* za 2006. g. ukupno trideset i sva znanstvena i stručna djelatnika obradila su neke od njegovih segmenata života i djelovanja, a dio

priloga preobjavljen je u prvoj svesku *Časopisa za povijest Zapadne Hrvatske Odsjeka za povijest Filozofskoga fakulteta u Rijeci*. Iste godine posvećen mu je i dio jubilaranoga 50. sveska *Krčkoga zbornika*, a u povodu 75. obljetnice njegova života objavljen je i prigodan prilog u časopisu *Klepsidra* koji izdaju studenti riječkoga Odsjeka za povijest. Godine 2012. P. Strčiću u čast tiskan je zbornik radova na 732 stranice. U povodu 80. obljetnice života i 55. obljetnice djelovanja P. Strčića Odsjek za povijest Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Rijeci, Zavod za povijesne i društvene znanosti HAZU u Rijeci s Područnom jedinicom u Puli i Povijesno društvo Rijeka organizirali su znanstveni skup u akademikovu čast, na kojemu je izlagalo sedamnaest znanstvenika.

Akademik Petar Strčić kao čovjek i profesor bio je jednostavan, dosljedan, pristupačan, odmjeran, nikada nije gubio mjeru komunikacije i smisao za ljudske vrijednosti. Njegova ljudskost, skromnost i savjest vođene su znanstvenom istinom i pravdom. Kao profesor uvijek je bio dobronamjeran i drag sugovornik, otvoren, vedar, neizmjerne ključajuće radne i životne energije, volje i upornosti potičući sve nas na neprestano usavršavanje i istraživanje. U skladu sa stajalištem pok. akademika Luje Margetića da se čovjekova veličina ne ogleda u broju napisanih knjiga i radova već u ljudskosti koju kao zalog ostavlja pokoljenjima, akademik Petar Strčić ostavio nam je neprocjenjivu vrijednost za našu budućnost.

Hvala Vam na svemu, dragi naš profesore i akademiče, miljeniče besmrtni Klio!

Maja Polić